

Záró beszámoló

2016. október 1. és 2019. szeptember 30. között kisebb módosulásokkal a pályázat végrehajtása az ütemterv szerint haladt. Az időintervallumban sor került a szakirodalom lehető legnagyobb mértékű áttekintésére. A témához kapcsolódó népszámlálási (1850, 1857, 1869, 1881, 1890, 1900, 1910, 1920, 1930, 1941. évi népszámlálások) és egyéb országos statisztikai források tekintetében szinte teljesen feldolgozásra kerültek. Kutatásom során a sajtócikkek minél szélesebb körét sikerült feldolgozni, melyhez a könyvtárak állománya mellett az egyre bővülő internetes adatbázisok is jelentős segítséget nyújtottak.

A levéltári források terén a tervezettnél jóval nagyobb előrelépés történt: az ózdi, a borsodnádasi üzemek mellett sor került a Rozsnyó és Ózd környékén lévő összes szénbányák, magán és állami üzemek, továbbá az özörényi papírgyár iratainak a téma szempontjából releváns iratainak áttekintésére, amely mellett 1, több budapesti és vidéki telephellyel működő vállalat (Nagybátony-Újlaki Iparművek), valamint 4 budapesti, eltérő iparággal foglalkozó üzem (ruggyantagyár, Röck és Láng gépgyár, Kistext) iratanyagát is kutattam. Az iparvállalatok anyaga mellett a települési iratoknak is jelentős szerepet tulajdonítottam, különösképpen Budapest, Rozsnyó és Ózd környéke, valamint több vidéki, számottevő iparral rendelkező település (pl. Hajdúdorog mint dohánygyárral, Serényfalva mint téglagyárral rendelkező helység) vonatkozásában. Mindezek mellett a budapesti, Rozsnyó és Ózd környéki anyakönyvek széles körét dolgoztam fel, kiegészítve néhány iparral foglalkozó helység és család anyakönyvi bejegyzéseivel, melyet publikációimban és kéziratomban elemeztem.

A kutatásokat a Magyar Nemzeti Levéltár országos és megyei intézményeiben, Budapest Főváros Levéltárában, a Központi Statisztikai Hivatal könyvtárában, az Óbudai Múzeumban, a Rozsnyói Bányászati Múzeum adattárában, az Ózdi Városi Muzeális Gyűjteményben, az Ózdi Városi Könyvtárban, az Országos Széchényi Könyvtárban, a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtárban, a II. Rákóczi Ferenc Megyei Könyvtárban, valamint a képek vonatkozásában a Magyar Nemzeti Múzeum Fotótárában folytattam.

A három év során 369 interjút készítettem, nemcsak a tervezett Ózd környéki, borsodnádasi, rozsnyói és budapesti munkásokkal és családtagjaikkal, hanem az ország számos pontján a korszakban élő személyekkel (a teljesség igénye nélkül pl. tatai szénmedencei, Hajmáskér,

Pétfürdő, Hajdúdorog, Pécs gyári munkásai), ami még nagyobb összehasonlítási alapot ad kutatásomhoz. Külön ki kell emelni, hogy az eredeti elképzeléseken felül fordítási segítség igénybevételével Rozsnyó környékén nemcsak magyar, hanem szlovák interjúalanyokkal is lehetőség nyílt emlékeik feldolgozására, mely jelentősen szélesíti a kutatási perspektívát. Az interjúk transzkribálására is sor került. Emellett a Fővárosi Önkormányzat Idősek Otthonából további 126 magnókazettát kaptam felhasználásra, mely egykori lakókkal készített életútinterjúkat tartalmaz az 1990 és 2004 közötti időszakból, melyeket szintén feldolgoztam kutatásomhoz. Az interjúalanyok, családtagjaik és ezen kívül más magánszemélyek emellett számottevő képi és írásos dokumentumot biztosítottak részemre, amelynek áttekintése és elemzése jelentősen színesítette munkámat.

A projekt során a témában 8 saját és 1 más szerzővel közös publikáció látott napvilágot (jegyzéke a közleményekben található), és több áll megjelenés alatt, emellett 11 hazai konferencia-előadást és 1 nemzetközi konferencia-előadást tartottam a European Labour History Network párizsi rendezvényén. 2016 őszén egy munkásságtörténeti konferenciát szerveztem, majd a konferenciakötet szervezésében is tevékeny részt vállaltam. Emellett bekapcsolódtam 2 ipari örökségvédelmi konferencia megrendezésébe is. A projekt témájában a monográfia kézírata elkészült, melynek megjelenéséhez jelenleg az anyagi forrásokat kívánjuk megszervezni. A vállalásokon felül több ismeretterjesztő előadást tartottam kisebb közösségekben, oktatási intézményekben a téma megismertetésére. Ezek mellett a konferenciák, könyvbemutatók, szakmai rendezvények rendszeres és aktív résztvevője voltam.

A tervezett vállalásomon felül lehetőség nyílt a témában, és annak ipari örökségvédelmi vetületével foglalkozva egy kurzus megtartására az Eszterházy Károly Egyetemen. Örömmre szolgált, hogy a hallgatók közül többen érdeklődést mutattak a téma, és nagyobb perspektívában az ipari örökségvédelem iránt is.

A publikációk, az előadások, a konferenciák szervezése, az egyetemi kurzus megtartása során továbbá jelentős előrelépés történt a már pusztuló épített és szellemi ipari örökségünk, az államosítás előtti időszak munkásságának szellemi öröksége, és ezek funkcionális megőrzése iránt az érdeklődés felkeltésében. Céлом volt, hogy ezzel a múlt egyre gyorsabban eltűnő munkásság szellemi öröksége a közvélemény egyre szélesebb köréhez jusson el, melyben sikert könyvelhettem el.

A projekt során a Hungarian Labour History Network tagja lettem, ami az European Labour History Network tagszervezete. A kutatás időszakában továbbá tagja lettem az Országos Magyar Bányászati és Kohászati Egyesületnek (OMBKE) is.

A pályázatnak köszönhetően a három éves periódusban lehetőség nyílt témám szerteágazó és alapos kutatására, melynek során a történelemírásban az eddig kevésbé népszerű, de nagyon fontos témakör nagyobb nyilvánosságot is kapott. Összességében a projekt eredményesen zárult, mely lehetőséget kínál a munka további folytatására is.